

TUDI TUJE POVPRASEVANJE PUŠČA GOSPODARSKO AKTIVNOST NA CEDILU

23

Rast BDP se je v tretjem četrtletju ponovno zmanjšala; skupno domače trošenje je septembra sicer poraslo, a le zaradi sezone. Trošenje prebivalstva se je po juliju okrepilo, vendar je multiplikatorski učinek trošenja prebivalstva povsem oslabiljen, saj se krepí le trošenje za netrajne dobrine, medtem ko trošenje za trajne dobrine vztrajno pada. Pričakovana dinamika trošenja se je novembra opazno poslabšala; pod dolgoletno povprečje je padlo, v krizi ključno, povpraševanje v predelovalni dejavnosti, vključno z izvoznim; tudi zunanja menjava pušča domačo gospodarsko aktivnost vse bolj na cedilu. Upočasnitve izvoza zaradi pojemanja aktivnosti v EU so vse bolj izrazite: izvoz je v oktobru še nad desetmesečnim povprečjem, uvoz ne več. Gospodarska klima se v novembru ni spremenila, ostaja desetino slabša od dolgoletnega povprečja. Zaupanje v predelovalni dejavnosti in trgovini se je rahlo okrepilo, v storitvenih dejavnostih upadlo; izjemno slabo ostaja v gradbeništvu. Gospodarska klima v EU27 se je nekoliko ohladila.

Industrijska produkcija se je v oktobru povečala, vendar so premiki majhni; to velja tudi za gibanje industrijske produkcije v EU. Kriza v gradbeništvu postaja stalnica. Število turističnih prenočitev se je ob zaključku tretjega kvartala precej povečalo. Pretežno slaba gibanja v transportnih panogah se nadaljujejo, izjema je pomorski prevoz. Število iskalcev zaposlitve ponovno počasi raste, aktivnost na trgu dela se krči; vstop in izstop s spisikov zavodov za zaposlovanje sta se zmanjšala, zmanjšalo se je tudi število prostih delovnih mest. Stopnja brezposelnosti na območju evra je višja in se povečuje hitreje kot v celotni EU; najnižja ostaja v Avstriji in na Nizozemskem, najvišja v Španiji.

Cene so novembra porasle, bolj dolgoročna dinamika ostaja nespremenjena. K rasti so največ prispevale podražitve obleke in obutve, zavirale pa so jo cene različnih storitev in prevoza. Inflacija v Sloveniji kljub pospešitvi ostaja pod povprečjem v evro območju. Tekoča rast proizvajalčevih cen se je zmanjšala, bolj dolgoročna rast je še naprej višja pri proizvodih za izvoz na trge evro območja, med produkti pa najhitreje naraščajo cene surovin in energentov. Cenovna pričakovanja kažejo na umirjanje v bližnji prihodnosti. Na zmanjševanje gospodarske aktivnosti v svetu opozarja tudi vse bolj sistematično zniževanje svetovnih cen surovin. Plače so oktobra porasle, bolj dolgoročna dinamika je ostala nespremenjena; povprečne plače so se znižale v devetih dejavnosti, po bolj

dolgoročni dinamiki je najbolj zaostala ožja država. Dinamika stroškov dela se je v tretjem kvartalu spustila pod dinamiko v evro območju; v predelovalni dejavnosti, ki nima težav s povpraševanjem, je že tri četrtletja počasnejša kot v evro območju, medtem ko se v storitvenih sektorjih pospešuje nad dinamiko v evro območju; dinamika stroškov dela v širši državi pa je v Sloveniji že pet četrtletij počasnejša kot v Nemčiji.

24

Bolj dolgoročna dinamika javnofinančnih prihodkov se še znižuje, tekoče dinamike za november pa ni mogoče oceniti, saj prihodki iz neposrednih davkov v oktobru še niso razporejeni. Popravljanje bolj dolgoročne rasti in istočasno veliko nihanje davčnega donosa pri domačih davkov na blago in storitve se je nadaljevalo tudi oktobra in novembra. Oktobra so skupni krediti porasli, bolj dolgoročna (medletna) dinamika se je prav tako izboljšala, a je ostala negativna. Skupna kreditna rast podjetjem in prebivalstvu še naprej zaostaja za rastjo v evro območju, čeprav je rast kreditov tudi v evro območju začela pešati. Krediti podjetjem so novembra porasli za nekaj več kot prebivalstvu, skupni depoziti podjetij in prebivalstva so se ponovno opazno zmanjšali. Pri obrestnih merah ni večjih premikov. Depozitne stagnirajo, posojilne pri prebivalstvu stagnirajo, pri podjetjih pa se rahlo povečujejo. Velika statistična napaka v oktobru ne omogoča jasnega sklepanja o plačilnobilančnih gibanjih, čeprav tekoča bilanca ostaja blizu ravnotežja; saldo tekočega računa pa pozitiven. Neto dolg Slovenije je konec septembra presegel 11 milijard evrov, delež javnega dolga v skupnem zunanem dolgu zadnje mesece rahlo pada.

ALSO FOREIGN DEMAND LEAVES ECONOMIC ACTIVITY IN THE LURCH

Growth of GDP decreased in the third quarter; total domestic demand increased slightly in September but only due to seasonal factors. Since July, private expenditures have been strengthening but its multiplicative effects have been weak because strengthening has been narrowed to non durables while demand for durables has been constantly weakening. Expectations worsened considerably in November; the key demand in manufacturing together with foreign demand dropped below long run level. Thus, also foreign demand leaves economic activity in the lurch. The slowdown of exports because of weakened economic activity in the EU is more and more seen; exports in October remained slightly over yearly average, imports did not. Business climate in November did not change; it

remains ten percent below long run average. The confidence in manufacturing and retail trade improved slightly, it worsened in services and remained extremely bad in construction business. Business climate in EU is cooling down, as well.

In October, industrial production increased slightly but the changes are minor; the situation in EU is similar. The crisis in construction is becoming permanent, the number of tourists, both foreign and domestic increased. Generally bad developments in transport branches continue with the exception of maritime transport. Number of jobseekers is increasing again; the activity on the job market slackened, there are less entries and exits from the status of registered unemployment. The number of vacancies is as well decreasing. Unemployment rate in the euro area is higher and increases faster than in the whole EU; Austria and Netherlands experiencing the lowest and Spain the highest rates.

25

Retail sale prices increased in November, while longer run dynamics did not alter. Speeding up of inflation was supported by prices of clothing and footwear while it was holding back by prices of services and transportation. Inflation in Slovenia has despite speeding up remained below average in the euro area. Current growth of producers prices decreased, longer run dynamics of prices of products sold in the euro area remained higher, the fastest was growth of raw materials and energy. Price expectations indicate slowing down in the near future. Systematic slowdown of the raw material prices point to slowdown in economic activity. Wages increased in October while longer run dynamics remained unaltered; average wages decreased in nine sectors, wages in narrow government lagged most. The dynamics of labor costs dropped below the dynamics in the euro area; in manufacturing, which has no problems with demand, has been slower for three quarters while the dynamics of wages in the service sectors rose beyond dynamic in the euro area. The dynamics in broader government has been in Slovenia for five quarters lower than in Germany.

Longer run dynamics of public revenues continued to slow down, current dynamics for November can not be established due to the data problems in October, revenues of direct taxes have not yet been classified. The improvement of longer run dynamics and large fluctuations of domestic taxes for goods and services continued in October and November. Credits to non financial business sector and households increased in October, also longer run dynamics improved but remained negative. The dynamics lags behind the dynamics in the euro zone, though the latter also began to decline. Credits to business sector in November increased more than to households while deposits decreased considerably. There has been no large shifts regarding interest rates, passive interest rates for households stagnated, they increased slightly for business sector, while active interest rates for households stagnated as well and increased slightly for business companies. Large statistical error in October prevents sound conclusions about movements in the balance of payments though current account balance has remained close to equilibrium, and current account positive. Net debt of Slovenia surpassed 11 billions €, the share of the public sector in total foreign debt decreased slightly.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

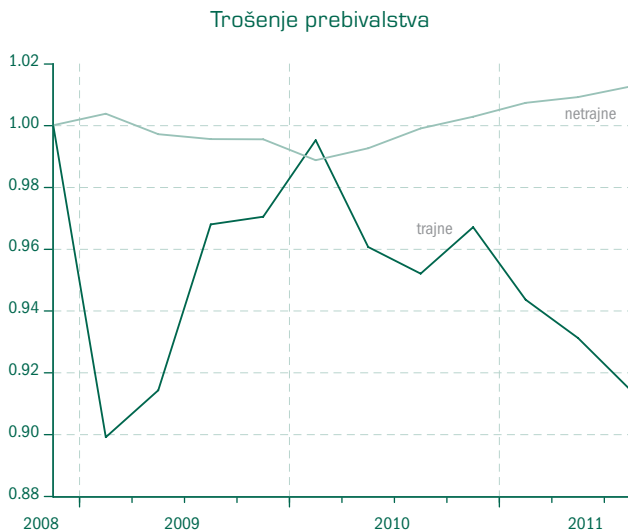
1. Domače trošenje še naprej stiskajo zaloge in investicije v opremo

Rast domačega produkta se je v tretjem četrtletju ponovno zmanjšala. Medletno se je tako skrčila (v primerjavi s prvim četrtletjem, najprej v drugem četrtletju za 1 točko in v tretjem četrtletju še za 1.5 točke. Kumulativno zmanjšanje rasti za 2.5 točke (glede na prvo četrtletje) je posledica praktično le spremenjene dinamike dveh komponent končnega trošenja, zalog in investicij v opremo. Prva je zmanjšala skupno rast (glede na prvo četrtletje) za 1.5 odstotne točke, druga pa za 0.7 odstotne točke. Preostanek (0.2 odstotne točke) so prispevale investicije v gradbene objekte in stavbe.

26

Realen padec v 2011/III je spremljala nominalna stagnacija domačega bruto produkta, ta je namreč v tretjem četrtletju ostal nominalno praktično enak kot v drugem, glede na tretje četrtletje 2010 pa je (zaradi sezone) porasel za 0.9%. Mesečni podatki kažejo, da je bilo poslabšanje v tretjem četrtletju koncentrirano bolj na začetku (v juliju) četrtletja. Takrat je bila namreč najslabša bolj dolgoročna dinamika tako pri trošenju prebivalstva, investicijah kot pri skupnem domačem trošenju.

Skupno domače trošenje je septembra poraslo (za 3.7%), zaradi močne septembrske sezone to ni bilo dovolj, da bi domače trošenje doseglo raven v 2010/9. V medletnih primerjavah sta se septembra zmanjšala tako trošenje države kot investicije v osnovna sredstva, medtem ko je trošenje prebivalstva opazno poraslo (za 2.3%).

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: desezonirano realno trošenje prebivalstva; normirano na 2008/IV=1.

Še zlasti močno je september oklestil trošenje države za blago in storitve. Tudi bolj dolgoročna dinamika, rast impulznega trenda, se je opazno zmanjšala, saj je padla na okoli -12% na letni ravni. Vprašanje je, koliko je k temu prispeval spremenjen status vlade, torej tudi, do kakšnega krčenja trošenja države za blago in storitve je zato prišlo tudi do konca leta.

Trošenje prebivalstva se je po juliju okrepilo, še zlasti opazno je porasla bolj dolgoročna dinamika (rast impulznega trenda je bila septembra preko 6% letno). Vendar je multiplikatorski učinek trošenja prebivalstva še naprej zelo oslavljen, saj se že vse od drugega četrtertletja lani (ko je začela pešati rast stanovanjskih kreditov) krepi le trošenje za netrajne dobrine, medtem ko trošenje za trajne dobrine vztrajno pada (glej sliko). Tako je bilo v tretjem četrtertletju letos trošenje za trajne dobrine le še 2% višje od najnižje ravni, ki jo je doseglo takoj po kolapsu povpraševanja, na začetku krize, v 2009/I.

27

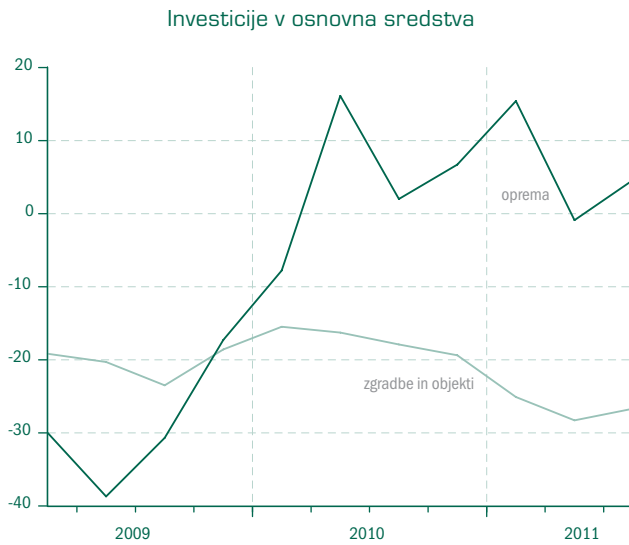
Krčenje povpraševanja po trajnih dobrinah in povezanost z obratom v dinamiki stanovanjskih kreditov dodatno ilustrira tudi obseg transakcij na trgu stanovanjskih nepremičnin.

Obseg transakcij na trgu stanovanjskih nepremičnin

Vir: SURS; lastni izračuni

Opomba: Število transakcij na trgu stanovanjskih nepremičnin v četrtertletju

Vir: SURS; lastni izračuni
Opomba: Medletne stopnje rasti

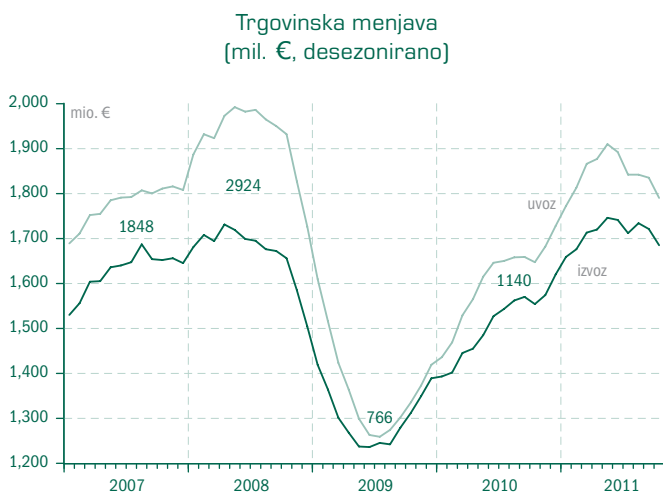
Po prvem četrtnetu 2010 se namreč obseg transakcij na trgu stanovanjskih nepremičnin počasi zmanjšuje, po povprečni dinamiki približno 3.9% na četrtnetu.

Investicije v osnovna sredstva so v drugi polovici tretjega četrtneta vsaj malo nevtralizirale veliko poslabšanje v (bolj dolgoročni) dinamiki, do katerega je prišlo v drugem četrtnetu letos. Izboljšanje je vidno tudi v četrtneti dinamiki, saj se je medletna dinamika tako investicij v opremo kot investicij v gradbene objekte in stanovanja v tretjem četrtnetu popravila glede na drugo četrtnetu.

Pričakovana dinamika trošenja se je konec leta (novembra) opazno poslabšala. Pod dolgoletno povprečje je padlo, v krizi ključno, povpraševanje v predelovalni dejavnosti, vključno z izvoznim. Zmanjševati se je začelo tudi pričakovano povpraševanje po storitvah, čeprav po krizi sploh še ni doseglo ravni dolgoletnega povprečja, le pričakovano povpraševanje po (netrajnem) blagu se novembra, kot kaže pričakovano povpraševanje v trgovini na drobno, ni poslabšalo. Poslabšanje v pričakovani dinamiki povpraševanja je v Sloveniji podobno kot v evro območju, le pričakovana dinamika povpraševanja po (netrajnem) blagu je v Sloveniji boljša!

2. Upočasnitev rasti izvoza in uvoza v oktobru

Znaki upočasnitve izvoza (in uvoza) kot posledica pojemanja aktivnosti v EU, posebno v Nemčiji, so vse bolj izraziti: izvoz je v oktobru 2011 še neznatno nad letošnjim desetmesečnim povprečjem, uvoz ne več. Njuni medletni stopnji rasti sta močno padli. Zunanja menjava kot, na žalost, edini spodbujevalec, pušča domačo gospodarsko aktivnost vse bolj na cedilu.

Vir podatkov: SURS

Oktober 2011 je bil skupni izvoz 1750 milijonov €, kar je le 6.2% več kot oktobra 2010, skupni uvoz pa 1862 milijonov € (1.4% več), kar daje blagovni primanjkljaj 112 milijonov € oziroma 94.0 pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1269 milijonov € (7.3% več kot v enakem mesecu lani), prejem blaga iz EU 1419 milijonov € (medletno povečanje za 0.5%), kar pomeni primanjkljaj 151 milijonov € oziroma 89.4% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil oktobra 2011 izvoz 481 milijonov € (4.4% medletno povečanje), uvoz 442 milijonov € (4.2% porast), kar pomeni presežek 39 milijonov €.

V desetih mesecih skupaj je bil celotni izvoz 17081 milijonov € (13.3% več kot v enakem obdobju 2010), celotni uvoz 18354 milijonov € (13.8% več kot lani), kar pomeni primanjkljaj 1273 milijonov € oziroma 93.1% pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je znašala odprema blaga v EU 12410 milijonov € (14.5% več kot lani), prejem blaga iz EU 14266 milijonov € (12.9% več kot lani), kar da primanjkljaj 1856 milijonov €. Izvoz blaga v nečlanice EU je znašal 4671 milijonov € (10.2% več kot v desetih mesecih lani), uvoz iz

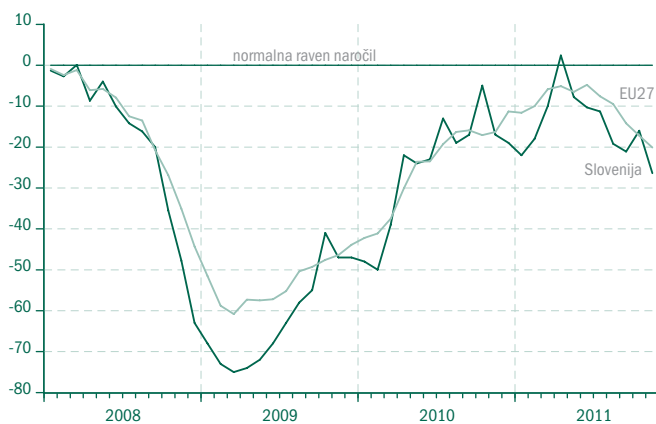
nečlanic EU 4088 milijonov € (povečanje glede na deset mesecev lani znaša 12.4%), kar pomeni presežek 583 milijonov €.

3. Zaupanje v splošnem ustaljeno

V splošnem se gospodarska klima v zadnjem mesecu ni spremenila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je gospodarska klima v novembru 2011 ostala na enaki ravni kot mesec prej, od novembra lani pa se je znižala nižji za dve odstotni točki, hkrati pa je bila še naprej 10 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja.

30

Naročila v predelovalni dejavnosti

Vir: Eurostat

Zaupanje v predelovalnih dejavnostih v novembru je bilo za 2 odstotni točki večje kot mesec prej, glede na november lani je bilo za 6 odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa za štiri odstotne točke manjše. Pričakovanja za naslednje tri mesece so večinoma neugodna.

Po oktobrskem padcu zaupanja v storitvenih dejavnostih, se je to še znižalo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v novembru glede na predhodni mesec nižja za 3 odstotne točke, hkrati pa za 22 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja; v primerjavi z novembrom lani pa je bila njegova vrednost višja za eno odstotno točko.

Zaupanje je še naprej nizko v gradbeništvu, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v novembru v primerjavi s predhodnim mesecem nižja za 2 odstotni točki, v primerjavi z lanskim novembrom je bila sicer za 8 odstotnih točk višja, hkrati pa je bila za 34 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Glede na oktober se je v novembru najbolj znižala vrednost obsega gradbenih del, prav tako pa so neugodna pričakovanja za naslednje tri mesece.

Ankete SURS-a kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v novembru 2011 glede na predhodni mesec zvišala za eno odstotno točko, glede na november lani za 9 odstotnih točk. V novembru je kar 44 odstotkov podjetij v sektorju tožilo nad nizkim povpraševanjem nizko, kar 48 odstotkov podjetij je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi, za 43% podjetij v trgovini na drobno pa so omejitve visoki stroški dela.

Gospodarska klima se je v celotni EU27 nekoliko ohladila. Po podatkih Eurostata so se v novembru naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec poprej znižala za 2,9 odstotne točke, glede na november lani pa so nižja za slabe 3 odstotne točke. Glede na oktober so se v novembru za 0,4 odstotne točke zvišala le naročila v gradbeništvu, medtem ko so se pričakovanja v trgovini na drobno poslabšala za 3,5 odstotne točke, hkrati pa so tudi dobrih 19 točk nižja kot novembra lani. Splošni poslovni optimizem je v novembru 2011 v celotni sedemindvajseterici padel in sicer za slabe 3 odstotne točke, v primerjavi z lanskim novembrom pa je le-ta nižji za dobrih 8 odstotnih točk.

31

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija na letni ravni nekoliko višja

Industrijska produkcija se je v oktobru nekoliko zvišala. Po podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v desetem mesecu sicer za 2,3 odstotka nižja kot mesec prej, hkrati pa za 1 odstotek višja kot v enakem mesecu lani, produkcija v prvih desetih mesecih letošnjega leta pa je bila za 4% višja kot v enakem obdobju lani. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v oktobru približno tolikšne kot v mesecu prej, v primerjavi z lanskim oktobrom pa za skoraj 6% večje.

Dejavnost rudarstva se je v oktobru znižala za skoraj 6% glede na september, v primerjavi z oktobrom 2010 pa je rudarstvo prav tako upadlo in sicer za dobrih 8%. V prvih desetih mesecih je bila dejavnost rudarstva za dobrih 8 odstotkov nižja kot v enakem obdobju lanskega leta.

Aktivnost v predelovalnih dejavnostih se je v oktobru letos glede na mesec poprej znižala za skoraj 3%, glede na oktober 2010 pa se je produkcija predelovalnih dejavnosti povečala za slab odstotek. Prav tako se je dejavnost v predelovalni industriji povečala v prvih desetih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani in sicer za dobre 4%.

V oktobru se je aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo kot edina izmed industrijskih panog glede na predhodni mesec povečala za slab poldrugi odstotek, glede na lanski oktober pa je bila produkcija tega sektorja večja za dobrih 5 odstotkov.

Podatki Eurostata kažejo, da se je v oktobru glede na september industrijska produkcija znižala za 0,2% v EU27, na območju evra pa za 0,1%. Glede na oktober lani pa se je v letošnjem oktobru industrijska produkcija v EU27 povečala za 1,3% in za prav toliko tudi na območju evra. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v oktobru glede na mesec poprej padla v štirinajstih in sicer največ na v Grčiji (-4,4%), Litvi (-3,7%) in Luksemburgu (-3,6%).

5. Gradbeništvo ostaja v krizi, turizem precej navzgor

32

Kriza v gradbeništvu postaja stalnica. Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih oktobra, za 14,2% nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v septembru. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v letošnjem oktobru v primerjavi z oktobrom lani zmanjšala za več kot četrtno. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže, da je v oktobru letos gradbeništvo raslo po mesečni stopnji 0,32%.

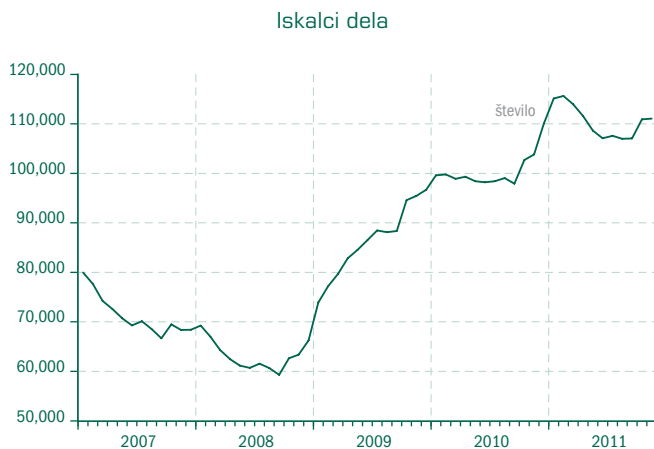
Število turističnih prenočitev se je ob zaključku tretjega kvartala precej povečalo. Septembra jih je bilo za skoraj desetino več kot v enakem mesecu 2010, impulzni trend kaže, da se je skupno število prenočitev v devetem mesecu letos zviševalo po mesečni stopnji 1,25%. Rast domačega turističnega povpraševanja se nadaljuje, saj je v septembru število turističnih prenočitev domačih gostov poraslo za dobrih sedem odstotkov glede na september 2010. Impulzni trend prenočitev domačih gostov v septembru kaže pozitivno rast po stopnji 0,17%. Tudi število prenočitev tujih gostov se je v septembru povečalo in sicer za dobrih enajst odstotkov glede na enak mesec lani.

Podatki SURS-a o transportu za september kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za dober odstotek, v zračnem prevozu pa za 0.1 odstotka manj potnikov kot v septembru lani. Število opravljenih potniških kilometrov je bilo v javnem cestnem prevozu za 0,7% večje, v zračnem prevozu pa za 0,1% večje. V cestnem mestnem prevozu je bilo septembra prepeljanih za 6,4% manj potnikov kot v istem mesecu 2010. Potniški promet na brniškem letališču se je v septembru glede na september lani zmanjšal. V pomorskem prevozu je bilo v septembru prepeljanega za slabo četrtno več blaga, opravljenih tonskih kilometrov pa je bilo večje okrogel odstotek kot septembra lani.

6. Brezposelnost v novembru malenkost višja

Po podatkih SURS-a se je število aktivnih prebivalcev v septembru 2011 zvišalo in sicer na 931540 oziroma za 0,2% glede mesec poprej, a se je glede na september 2010 znižalo za 0,3%. V septembru je bilo v Sloveniji 824491 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na avgust 2011 se je število povečalo za 1454 oseb, glede na september 2010 pa se je zmanjšalo za 1,4%. Med zaposlenimi jih je bilo še dobrih 92 % zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo

število pa se je od septembra lani zmanjšalo za 2,1%. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na september lani zmanjšalo za 5,8%. Med samozaposlenimi pa je bilo dobrih 57% samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v septembru zmanjšalo za 174, od septembra lani pa se je to število povečalo za 1,5%.

Vir: ZRZS

33

Po podatkih ZRSZ je bilo v novembru registriranih 111069 brezposelnih oseb, kar je 164 oseb več kot v oktobru oziroma 7,0% več kot novembra lani. Anketna stopnja brezposelnosti je bila oktobra 7,9%, od septembra lani pa se je po podatkih Eurostata zvišala za 0,3 odstotne točke.

Po podatkih ZRSZ se je novembra na novo zaposlilo nekaj več kot 4500 ljudi, kar je 8,2% manj kot novembra lani. Na ZRSZ se je prijavilo 8600 novih brezposelnih oseb, kar je 16,8% manj kot v enakem mesecu lani. V letošnjem novembru so delodajalci prijaviili dobrih 14 tisoč prostih delovnih mest, kar je za tri odstotke manj kot v novembru 2010.

Po podatkih Eurostata je bila oktobra stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 10,3%, kar je 0,2 odstotne točke več kot v oktobru 2010. V celotni evropski sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v oktobru letos 9,8% in se je glede na enak mesec lani povečala za 0,2 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v oktobru 2011 v EU27 23,6 milijona brezposelnih oseb, od tega 16,3 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v oktobru 2011 najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili na Nizozemskem (4,8%) in v Avstriji (4,1%), najvišjo pa v Španiji (22,8%).

CENE IN PLAČE

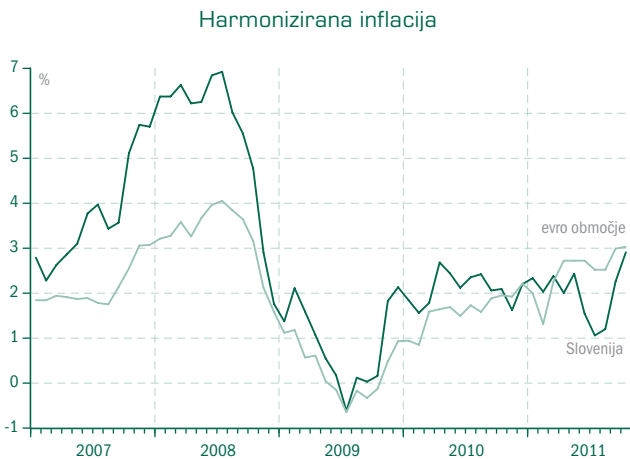
7. Cenovna pričakovanja se umirjajo

Cene so novembra porasle za 0.3%. Bolj dolgoročna dinamika je ostala nespremenjena (medletna rast je bila enaka kot oktobra, 2.7%).

34

Novembra se je blago podražilo za 0.4%, cene storitev so ostale nespremenjene. Opazno bolj kot cene produktov ostalih skupin so se povečale cene proizvodov iz skupine obleke in obutve (za 2.6%) ter cene komunikacij (za 1.8%). Cene obeh skupin so poskočile predvsem zaradi sezonskih dogodkov (prehoda na nove kolekcije oziroma končanih akcijskih ponudbah). K skupnemu povečanju so največ prispevale cene iz skupine obleke in obutve, kar 0.2 odstotne točke. Najbolj so se novembra znižale cene v skupinah rekreacije in kulture, gostinskih in nastanitvenih storitev ter prevoza.

Primerjavo inflacije med EU državami omogoča harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin. Ta je novembra porasla za 0.2% v evro območju pa za 0.1%. Medletna rast cen je v Sloveniji, navkljub pospešitvi, še naprej nižja kot v evro območju, medletno povečanje harmoniziranega indeksa življenjskih stroškov je tako bila novembra v Sloveniji 2.8%, v evro območju pa 3%. Tudi rast osnovne inflacije je v Sloveniji še vedno počasnejša kot v evro območju (medletno za približno 0.2 odstotne točke).

Vir: Eurostat

Cene proizvajalcev so dostopne do oktobra, ko so se znižale za 0.1%. Bolj dolgoročna dinamika se je zmanjšala na 3.7%. Tekoča rast proizvajalčevih cen se je zmanjšala, tako

pri cenah proizvodov za domači trg kot za evrski trg, le za produkte namenjene na izvozne trge izven evrskega območja so proizvajalčeve cene malenkost porasle (za 0.1%). Bolj dolgoročna rast proizvajalčevih cen je še naprej višja pri proizvodih za izvoz na trge evro območja, med produkti pa najhitreje naraščajo proizvajalčeve cene surovin in energentov.

Cenovna pričakovanja kažejo na umiranje v bližnji prihodnosti. Najhitreje se umirjajo cenovna pričakovanja za proizvajalčeve cene: pri cenah na drobno bo tudi v bližnji prihodnosti rast cen storitev počasnejša od cen blaga.

Na zmanjševanje gospodarske aktivnosti v svetu opozarja tudi vse bolj sistematično zniževanje svetovnih cen surovin. V zadnjem mesecu (do začetka decembra) so skupne cene surovin v evrih padle za 1%, v letu dni pa za 12%. V zadnjem mesecu so se najbolj znižale cene prehrabnih kmetijskih surovin (v evrih so se zmanjšale za 9%), povečale pa so se le cene nafte (za 5% v evrih); navkljub povečani negotovosti na finančnih trgih, so se precej zmanjšale tudi cene zlata (za 8.7% v evrih). V letu dni so se najbolj znižale cene neprehrabnih kmetijskih surovin (za 22% v evrih), porasle pa so cene nafte in zlata (v evrih za 13% oziroma 19.5%).

35

8. Rast stroškov dela ponovno zaostala za evro območjem

Oktober so plače porasle za 0.2%. Bolj dolgoročna dinamika je ostala nespremenjena (medletna rast je 1.5%, rast impulznega trenda pa je negativna).

Plače so se oktobra povečale nekaj več v treh sektorjih, najbolj v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih (za 3.1%) ter v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (za 1.7%). Tekoče povečanje povprečnih plač v oktobru ni opazneje spremenilo strukturo bolj dolgoročne dinamike plač, še naprej so v vrhu iste dejavnosti, namreč rudarstvo, oskrba z električno energijo, predelovalne dejavnosti in promet; največjo medletno rast plač ima še naprej rudarstvo (9.7%). Sektorski podatki ne omogočajo oceniti, koliko je k povečanju povprečnih plač v posameznih sektorjih prispevalo zmanjšanje zaposlenosti. Ker je spreminjanje (zmanjševanje) zaposlenosti zelo različno po sektorjih, delo pa zgubljajo predvsem zaposleni z nižjo kvalifikacijo (plačo), lahko hitrejša od povprečja krčenje zaposlenosti povečuje povprečno plačo v ustreznih sektorjih. V zadnjem letu je najbolj skrčilo zaposlenost v gradbeništvu (za 14%), nadpovprečno pa še v rudarstvu (za 4%) in poslovanju z nepremičninami. Torej je k štrlečemu medletnemu povečanju plač, struktura odpuščanja potencialno največ prispevala v rudarstvu.

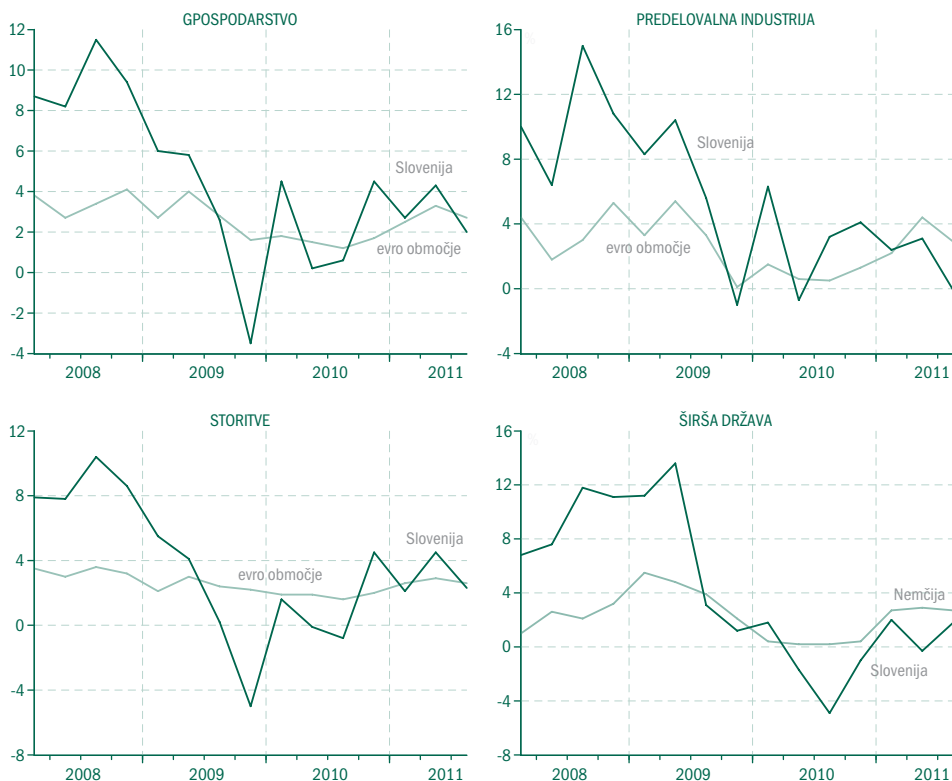
Oktober so se povprečne plače znižale v devetih dejavnostih, najbolj v informacijski in komunikacijski dejavnosti, za 2.1%, medtem ko je po bolj dolgoročni rasti najbolj zaostala ožja država, saj so povprečne plače v ožji državi v letu dni padle za 1.3%.

V širši državi so oktobra plače porasle v vseh sektorjih razen v ožji državi, v letu dni pa so porasle v šolstvu in kulturnih in razvedrilnih dejavnostih, porast je bil približno enak povprečnemu (1% oziroma 1.6%).

Dostopni so podatki o stroških dela za tretje četrletje, ko se je dinamika skupnih stroškov dela v gospodarstvu spustila pod dinamiko v evro območju. Tudi sicer stroški dela v svoji rasti vse bolj tesno sledijo dinamiki evro območja. Medtem ko v zadnjih dveh četrletjih v industriji praktično v vseh sektorjih dinamika stroškov dela opazneje zaostaja za rastjo v evro območju, pa se dinamika stroškov dela v gradbeništvu in storitvah počasneje približuje ustreznosti dinamiki stroškov dela v evro območju. Še zlasti pri gradbeništvu lahko na večjo dinamiko stroškov dela v Sloveniji vpliva tudi znatno hitrejše krčenje aktivnosti (v primerjavi z evro območjem), torej spremenjena struktura zaposlenih, saj delo izgubljajo predvsem delavci z nižjo kvalifikacijo, torej delavci, ki manj povečujejo stroške dela.

36

Stroški dela

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Medletne stopnje rasti urnih stroškov dela

V predelovalni dejavnosti, ki sicer nima težav s povpraševanjem, je dinamika stroškov dela že tri četrtletja počasnejša kot v evro območju, v tretjem četrtletju je celo padla na 0.

Po drugi strani pa se v storitvenih sektorjih dinamika stroškov dela v Sloveniji pospešuje glede na evro območje. V zadnjih štirih četrtletjih (po 2010/III) je bila v povprečju za približno 1 odstotno točko (na letni ravni) hitrejša kot v evro območju.

Glede na evro območje se je dinamika stroškov dela najbolj umirila v širši državi. Ker Eurostat ne objavlja podatkov o stroških dela širše države za celotno evro območje, so na sliki ilustrirani stroški dela v Sloveniji in v Nemčiji. Na dlani je, da je dinamika stroškov dela v širši državi v Sloveniji že pet četrtletij opazno počasnejša kot v Nemčiji; v povprečju so medletne stopnje rasti stroškov dela države v Sloveniji za 2.2 odstotne točke nižje!

37

FINANČNA GIBANJA

9. Bolj dolgoročna dinamika javnofinančnih prihodkov se še naprej znižuje

Tekoče dinamike javnofinančnih prihodkov za november ni mogoče oceniti, ker SURS oktobrskih javnofinančnih prihodkov iz neposrednih davkov (prispevkov) še ni uspel razporediti po davčnih instrumentih. V medletnih primerjavah so novembrski javnofinančni prihodki zaostali za vrednostmi v 2010 za 1.2%.

Zaradi težav z razvrščanjem neposrednih davkov po davčnih instrumentih bo komentar dinamike neposrednih davkov možen šele čez kakšen mesec.

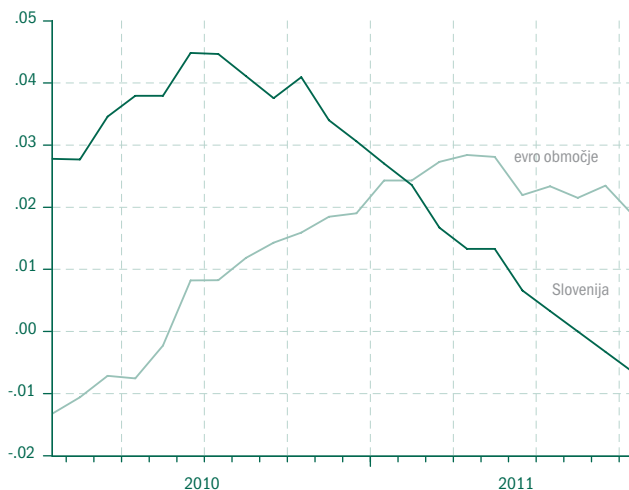
Popravljanje bolj dolgoročne rasti in istočasno veliko nihanje davčnega donosa pri domačih davkov na blago in storitve se je nadaljevalo tudi oktobra in novembra. Medtem ko so ti davki v predhodnem letu močno porasli šele novembra, se je to letos dogodilo že oktobra. Zato je bilo, navkljub opaznemu povečanju domačih davkov na blago in storitve v oktobru (za skoraj 50 milijonov), medletno povečanje zanemarljivo, lansko povečanje je bilo bistveno močnejše. V povprečju zadnjih dveh mesecev je bila bolj dolgoročna rast domačih davkov na blago in storitve 7%, v povprečju drugega polletja -0.8% in v povprečju prvih enajstih mesecev letošnjega leta 6.6%. Oktobra je prišlo tudi do opazne spremembe v strukturi donosa, saj je bilo povečanje donosa od davka na dodano vrednost praktično izenačeno z zmanjšanjem donosa trošarin (donos davka na dodano vrednost je porasel za 2.82%, donos od trošarin pa se je zmanjšal za 3.6%).

10. Tudi krediti v evro območju se obračajo navzdol

Oktober so skupni krediti privatnem sektorju (brez finančnih korporacij) porasli za 51 milijonov (0.2%). Bolj dolgoročna (medletna) dinamika se je prav tako izboljšala, vendar je ostala še naprej negativna (z -0.4% je porasla na -0.2%). Skupna kreditna rast podjetjem in prebivalstvu še vedno zaostaja za rastjo v evro območju za skoraj 2.7 odstotne točke, čeprav je tudi v evro območju začela rast kreditov po drugem četrtletju letos pešati rast.

38

Krediti podjetjem in prebivalstvu

Vir: ECB; lastni izračuni

Opomba: Medletne stopnje rasti kreditov podjetjem in prebivalstvu iz evro območja

Krediti podjetjem so novembra porasli za nekaj več kot prebivalstvu, zato se je medletna stopnja obrnila navzgor le pri njih.

Navkljub povečanju kreditov so se skupni depoziti podjetij in prebivalstva oktobra ponovno opazno zmanjšali (za 148 milijonov, oziroma 0.8%); skrčili so se tako depoziti prebivalstva kot depoziti podjetij. Likvidnost privatnega (nefinančnega) sektorja se potemtakem opazno hitro povečuje.

Pri obrestnih merah še naprej ni opaziti večjih premikov. Depozitne obrestne mere stagnirajo, tiste nad enim letom ostajajo precej nad obrestnimi merami v evro območju, tiste pod enim letom pa pod ustreznimi evrskimi obrestnimi merami.

Posojilne obrestne mere pri prebivalstvu stagnirajo, pri podjetjih pa se rahlo povečujejo (v povprečju za okoli odstotne 0.15 točke), znižanje je večje za nižje zneske kreditov.

11. Zaradi velike statistične napake plačilnobilančni podatki ne dajejo jasne slike

Relativno velika statistična napaka v oktobru in tudi v desetih mesecih skupaj ne omogoča jasnega sklepanja o plačilnobilančnih gibanjih, čeprav tekoča bilanca ostaja blizu ravnotežja.

Tudi v oktobru 2011 je bil saldo tekočega računa pozitiven (49.4 milijonov €), medtem ko je bil v istem mesecu lani je bil negativen (-41.2 milijonov €). Pri tem je bil saldo blagovne menjave negativen (-67.1 milijonov €, septembra lani -154.6 milijonov €), presežek storitev pozitiven (173.9 milijonov €, oktobra lani 131.7 milijonov €), primanjkljaj pri dohodkih faktorjev -61.9 milijonov € (lani -27.8 milijonov €), neto tekoči transferji pa pozitivni (4.5 milijonov €, lani 9.4 milijonov €). Na kapitalskem in finančnem računu je bil septembra letos saldo -300.7 milijonov €, kar bi pomenilo znatno zmanjšanje obveznosti Slovenije, vendar je pri tem potrebno opozoriti na izjemno veliko statistično napako, ki znaša v oktobru 2011 251.3 milijonov €, v celotnem 10-mesečnem razdobju pa kar 640.2 milijonov €. Pri tem so bile neto neposredne naložbe v Slovenijo negativne -35.6 milijonov € (oktobra lani pozitivne 74.3 milijonov €). Neto naložbe v vrednostne papirje so znašale 144.4 milijonov € (lani 68.0 milijonov €), pri finančnih derivativih je prišlo do zmanjšanja obveznosti oziroma povečanja terjatev v višini -2.2 milijonov € (v lanskem oktobru -7.9 milijonov €), neto ostale naložbe pa so bile negativne -390.6 milijonov € (v enakem mesecu lani -97.2 milijonov €).

39

Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so padle za -15.0 milijonov € (oktobra lani porasle za 18.8 milijonov €).

V letošnjih desetih mesecih skupaj je po začasnih podatkih Banke Slovenije skupni saldo tekoče bilance negativen (-20.2 milijona €), v enakem obdobju lani je bil negativen (-247.8 milijonov €). Pri tem znaša blagovni primanjkljaj -932.2 milijonov € (lani -851.7 milijonov €), storitveni presežek 1369.6 milijonov € (lani 1124.7 milijonov €), primanjkljaj v dohodkih faktorjev -536.9 milijonov € (-439.9 milijonov €) in neto priliv tekočih transferjev 79.4 milijonov € (lani neto odliv -80.8 milijonov €). Na kapitalskem in finančnem računu znaša saldo po letošnjih desetih mesecih -620.0 milijonov € (v enakem obdobju lani presežek 483.9 milijonov €), pri čemer je letos neto neposrednih tujih naložb v Slovenijo za 507.9 milijonov € (lani 72.9 milijonov €), naložbe v vrednostne papirje so 1002.9 milijonov € (lani 1627.4 milijone €), neto ostalih naložb pa je -3037.4 milijonov € (lani -1222.9 milijonov €). Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so porasle za 38.2 milijonov € (lani za 48.3 milijonov €).

Po podatkih novembrskega Biltena Banke Slovenije je neto zunanji dolg Slovenije konec septembra 2011 znašal 11202 milijonov €, kar je 165 milijonov € več kot mesec prej in le še 49 milijonov € manj kot ob dosedanjem maksimumu v maju 2011. Pri tem je bil bruto zunanji dolg 42754 milijonov €, bruto terjatve Slovenije do tujine pa 31553 milijonov €. Delež javnega dolga v skupnem zunanjem dolgu zadnje mesece rahlo pada, tako da je

bil v septembru 43.3%, mesec pred tem pa že preko 44%. Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so znašale septembra 2011 760.2 milijonov €, konec oktobra pa 764.4 milijonov €, kar je 73.4 milijonov € manj kot ob maksimumu za štiri letno razdobje članstva Slovenije v evrskem območju, ki je bil dosežen junija 2010.

Plačilna bilanca
(milijoni evrov)

40

	januar - oktober		oktober	
	2010	2011	2010	2011
I. Tekoči račun	-247,8	-20,2	-41,2	49,4
1. Blago	-851,7	-932,2	-154,6	-67,1
2. Storitve	1.124,7	1.369,6	131,7	173,9
3. Dohodki	-439,9	-536,9	-27,8	-61,9
Od dela	112,3	153,1	13,3	17,4
Od kapitala	-552,2	-690,1	-41,2	-79,3
4. Tekoči transferi	-80,8	79,4	9,4	4,5
II. Kapitalski in finančni račun	483,9	-620,0	59,3	-300,7
A. Kapitalski račun	67,5	-21,8	3,2	-1,7
B. Finančni račun	416,3	-598,2	56,1	-299,0
1. Neposredne naložbe	72,9	507,9	74,3	-35,6
2. Naložbe v vrednostne papirje	1.627,4	2.001,9	68,0	144,4
3. Finančni derivativi	-109,3	-108,8	-7,9	-2,2
4. Ostale naložbe	-1.222,9	-3.037,4	-97,2	-390,6
5. Mednarodne denarne rezerve	48,3	38,2	18,8	-15,0
III. Neto napake in izpustitve	-236,1	640,2	-18,0	251,3